

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. liepos 26 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Elektroninių ryšių tinklai ir paslaugos – Telekomunikacijų paslaugos – Direktyvos 2002/20/EB, 2002/21/EB ir 2002/77/EB – Teisių naudotis skaitmeniniais radijo dažniais antžeminėms radijo ir televizijos transliacijoms suteikimas – Vykstančios neatlygintino atrankos konkurso (vadinamo „beauty contest“) procedūros panaikinimas ir šios procedūros pakeitimas į aukcioną – Nacionalinės teisės aktų leidėjo įsikišimas – Nacionalinių reguliavimo institucijų nepriklausomumas – Išankstinės konsultacijos – Sutarties skyrimo kriterijai – Teisėti lūkesčiai“

Byloje C-560/15

dėl *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) 2015 m. birželio 11 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2015 m. spalio 30 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Europa Way Srl,

Persidera SpA

prieš

Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni,

Ministero dello Sviluppo economico,

Presidenza del Consiglio dei Ministri,

Ministero dell'Economia e delle Finanze,

dalyvaujant

Elettronica Industriale SpA,

Cairo Network Srl,

Tivuitalia SpA,

Radiotelevisione italiana SpA (RAI),

Sky Italia Srl,

* Processo kalba: italų.

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, teisėjai E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe (pranešėjas) ir C. Lycourgos,

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorė X. Lopez Bancalari, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. vasario 2 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Europa Way Srl*, atstovaujamos advokatų A. Terranova, A. Marcantonio, F. Ferraro ir R. Mastroianni,
- *Persidera SpA*, atstovaujamos advokatų F. Pace, L. Sabelli ir B. Caravita di Toritto,
- *Elettronica Industriale SpA*, atstovaujamos advokatų L. Medugno, G. Rossi ir A. Lauteri,
- *Cairo Network Srl*, atstovaujamos advokatų F. Elefante ir D. Ielo,
- *Radiotelevisione italiana SpA (RAI)*, atstovaujamos advokatų G. de Vergottini ir P. Cotone,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* S. Fiorentino,
- Europos Komisijos, atstovaujamos L. Nicolae, L. Malferrari ir G. Braun,

susipažinęs su 2017 m. kovo 30 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 56 ir 258 straipsnių, 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/20/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų leidimo (Leidimų direktyva) (OL L 108, 2002, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 337), iš dalies pakeistos 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/140/EB (OL L 337, 2009, p. 37) (toliau – Leidimų direktyva), 3, 5 ir 7 straipsnių, 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL L 108, 2002, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 349), iš dalies pakeistos Direktyva 2009/140/EB (toliau – Pagrindų direktyva), 3, 6, 8 ir 9 straipsnių, 2002 m. rugsėjo 16 d. Komisijos direktyvos 2002/77/EB dėl konkurencijos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų rinkose (OL L 249, 2002, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 178, toliau – Konkurencijos direktyva) 2 ir 4 straipsnių bei nediskriminavimo, skaidrumo, konkurencijos laisvės, proporcingumo, veiksmingumo, informacijos pliuralizmo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principų išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant *Europa Way Srl* ir *Persidera SpA* ginčą su *Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni* (Ryšių reguliavimo tarnyba, Italija, toliau – AGCOM), *Ministero dello Sviluppo economico* (Ekonominės plėtros ministerija, Italija), *Presidenza del Consiglio dei Ministri*

(Ministrų tarybos prezidiumas, Italija) ir *Ministero dell'Economia e delle Finanze* (Ekonomikos ir finansų ministerija, Italija) dėl operatorių, kuriems suteiktos teisės naudotis skaitmeniniais dažniais antžeminėms radijo ir televizijos transliacijoms, atrankos procedūros teisėtumo.

Teisinis pagrindas

- 3 Naują elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bei su jais susijusių priemonių ir paslaugų bendrąją reguliavimo sistemą (toliau – NBRS) sudaro Pagrindų direktyva ir keturios specialiosios direktyvos, tarp jų – Leidimų direktyva, kurias papildė Konkurencijos direktyva.

Pagrindų direktyva

- 4 Pagrindų direktyvos 11 ir 21 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(11) Pagal reguliavimo ir veiklos funkcijų atskyrimo principą valstybės narės turėtų garantuoti nacionalinės reguliavimo institucijos ar institucijų nepriklausomumą, kad užtikrintų jų sprendimų nešališkumą. Šis nepriklausomumo reikalavimas nepažeidžia institucijų autonomijos ir valstybių narių konstitucinių įsipareigojimų ar neutralumo principo, taikomo valstybių narių taisyklėms, reglamentuojančioms [SESV 345] straipsnyje nustatytą turto nuosavybės sistemą.
<...>

<...>

(21) Skirdamos radijo dažnius ir ypatingos ekonominės vertės numerius, valstybės narės gali, *inter alia*, naudoti konkurencines ir palyginamąsias atrinkimo procedūras. Administruodamos tokias schemas, nacionalinės reguliavimo institucijos turi atsižvelgti į [Pagrindų direktyvos] 8 straipsnio nuostatas.“

- 5 Pagrindų direktyvos 2 straipsnio g punkte „nacionalinė reguliavimo institucija“ (NRI) apibrėžiama kaip „institucija ar institucijos, kurioms valstybė narė pavedė bet kurias reguliavimo užduotis, skiriamas pagal šią direktyvą ir specifines [specialiąsias] direktyvas“. Remiantis 2 straipsnio 1 punktu, Leidimų direktyva priskirta prie „specialiųjų direktyvų“.
- 6 Pagrindų direktyvos 3 straipsnio 3 ir 3a dalys buvo iš dalies pakeistos Direktyva 2009/140. Šios direktyvos 13 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Siekiant užtikrinti veiksmingesnį reguliavimo sistemos taikymą, [NRI] autoritetą ir pagerinti jų sprendimų nuspėjamumą, turėtų būti stiprinamas šių institucijų nepriklausomumas. Todėl nacionalinėje teisėje turėtų būti speciali nuostata, kuria būtų užtikrinta, jog į [NRI], atsakingos už *ex ante* rinkos reguliavimą arba ginčų tarp įmonių sprendimą, atliekamas užduotis nebūtų kišamasi iš išorės ar nebūtų daromas politinis spaudimas, dėl kurio būtų pakenkta institucijos sprendimų nepriklausomumui. Dėl išorės poveikio nacionalinis įstatymų leidžiamasis organas nėra tinkamas pagal šią reguliavimo sistemą veikti kaip [NRI]. <...>“

- 7 Pagrindų direktyvos 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad visas užduotis, kurios šioje direktyvoje ir specifinėse [specialiosiose] direktyvose priskiriamos [NRI], vykdytų kompetentinga institucija.

2. Valstybės narės garantuoja [NRI] savarankiškumą užtikrindamos, kad jos teisiškai būtų atskirtos ir funkciškai nepriklausomos nuo visų organizacijų, teikiančių elektroninių ryšių tinklus, įrangą ir paslaugas. Valstybės narės, kurioms nuosavybės teise priklauso ar kurios valdo įmones, teikiančias elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas, užtikrina, kad reguliavimo funkcija būtų veiksmingai atskirta nuo veiklos, susijusios su nuosavybės teise ir valdymu.

3. Valstybės narės užtikrina, kad [NRI] vykdytų savo įgaliojimus nešališkai, skaidriai ir laiku. Valstybės narės užtikrina, kad [NRI] turėtų pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių joms paskirtoms užduotims vykdyti.

3a. Nepažeidžiant 4 ir 5 dalių nuostatų, [NRI], atsakingos už *ex ante* rinkos reguliavimą arba ginčų tarp įmonių sprendimą pagal šios direktyvos 20 ar 21 straipsnį, vykdydamos tas užduotis, kurios yra joms paskirtos pagal nacionalinę teisę, įgyvendinančią [Europos Sąjungos] teisę, veikia nepriklausomai ir nesiekia gauti arba nepriima kitų institucijų nurodymų. Tai nekliudo vykdyti jų priežiūrą pagal nacionalinę konstitucinę teisę. Tik pagal 4 straipsnį įsteigtos apeliacinės institucijos gali sustabdyti [NRI] sprendimų galiojimą arba juos panaikinti.

<...>“

8 Šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniu lygiu veiktų veiksmingi mechanizmai, pagal kuriuos bet kuris paslaugų gavėjas ar įmonė, teikianti elektroninių ryšių tinklus ir (arba) paslaugas, kuriai turi įtakos [NRI] sprendimas, turėtų teisę paduoti apeliacinei institucijai, nepriklausomai nuo suinteresuotų šalių, apeliacinį skundą dėl to sprendimo. Ši institucija, kuri gali būti teismas, turi turėti atitinkamas kvalifikacijas, kad galėtų vykdyti savo funkcijas. Valstybės narės užtikrina, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į bylos sudėtį ir kad veiktų veiksmingas apeliacijų mechanizmas.“

9 Šios direktyvos 6 straipsnyje nurodyta:

„Išskyrus atvejus, kai taikoma 7 straipsnio 9 dalis, 20 ar 21 straipsnis, valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai [NRI] pagal šią direktyvą ar specifines [specialiąsias] direktyvas ketina taikyti priemones arba kai jos ketina numatyti apribojimus pagal 9 straipsnio 3 ir 4 dalis, kurie turi didelį poveikį atitinkamoms rinkoms, suinteresuotosioms šalims jos suteiktą galimybę per pagrįstai nustatytą laiką pateikti pastabas dėl planuojamos priemonės.

<...>“

10 Tos pačios direktyvos 8 straipsnyje, be kita ko, numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad, vykdydamos šioje Direktyvoje ir specifinėse [specialiosiose] direktyvose nurodytas reguliavimo užduotis, [NRI] imtųsi visų reikiamų priemonių, skirtų šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse nurodytiems tikslams pasiekti. Tokios priemonės turi būti proporcingos tiems tikslams.

<...>

2. „[NRI] skatina konkurenciją elektroninių ryšių tinklų, elektroninių ryšių paslaugų ir susijusių priemonių bei paslaugų teikimo srityje <...>

3. [NRI] prisideda prie vidaus rinkos plėtos <...>

4. [NRI] rūpinasi Europos Sąjungos piliečių interesais <...>“

11 Pagrindų direktyvos 9 straipsnyje nustatyta:

„1. Deramai atsižvelgdamos į tai, kad radijo dažniai yra viešoji gėrybė, turinti svarbią socialinę, kultūrinę ir ekonominę vertę, valstybės narės pagal 8 ir 8a straipsnius savo teritorijoje užtikrina veiksmingą elektroninių ryšių paslaugoms teikti skirtų radijo dažnių valdymą. Jos užtikrina, kad kompetentingos nacionalinės institucijos skirstytų elektroninių ryšių paslaugoms naudojamą spektrą ir suteiktų bendrąsias arba individualias teises naudoti tokius radijo dažnius remdamosi objektyviais, skaidriais, nediskriminuojančiais ir proporcingais kriterijais.

<...>

3. Išskyrus atvejus, kai antroje pastraipoje numatyta kitaip, valstybės narės užtikrina, kad visų rūšių radijo ryšio tinklo ir bevielės prieigos technologijos galėtų būti naudojamos radijo dažnių juostose, kurios, kaip turi būti paskelbta jų nacionaliniame dažnių paskirstymo plane laikantis [Sąjungos] teisės aktų nuostatų, gali būti naudojamos elektroninių ryšių paslaugoms.

Tačiau valstybės narės atskiriems radijo ryšio tinklams ar bevielio prisijungimo technologijos rūšims, naudojamoms elektroninių ryšių paslaugoms, gali pritaikyti proporcingus ir nediskriminuojančius apribojimus, jei būtina:

- a) išvengti žalingųjų trukdžių;
- b) apsaugoti visuomenės sveikatą nuo elektromagnetinių laukų poveikio,
- c) užtikrinti[i] techninę paslaugos kokybę,
- d) užtikrinti kuo didesnę radijo dažnių pasidalomąją naudojimą,
- e) užtikrinti veiksmingą spektro naudojimą;
- f) pasiekti bendrojo intereso tikslą pagal 4 dalį.

4. Išskyrus atvejus, kai antroje pastraipoje numatyta kitaip, valstybės narės užtikrina, kad visų rūšių elektroninių ryšių paslaugos galėtų būti teikiamos radijo dažnių juostose, kurios, kaip turi būti paskelbta jų nacionaliniame dažnių paskirstymo plane laikantis [Sąjungos] teisės aktų nuostatų, gali būti naudojamos elektroninių ryšių paslaugoms. Tačiau valstybės narės gali numatyti proporcingus ir nediskriminuojančius teikiamų elektroninių ryšių paslaugų rūšių apribojimus, įskaitant prireikus Tarptautinės telekomunikacijų sąjungos radijo ryšio reglamentų reikalavimų patenkinimą.

<...>

5. Valstybės narės reguliariai peržiūri, ar 3 ir 4 dalyje nurodyti apribojimai yra būtini, ir viešai skelbia šių peržiūrų rezultatus.

<...>“

Leidimų direktyva

12 Leidimų direktyvos 11 ir 23 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(11) Gali ir toliau reikėti teikti specifines teises naudoti radijo dažnius <...> Tos naudojimo teisės neturėtų būti varžomos, išskyrus atvejus, kai yra neišvengiama dėl radijo dažnių stygiaus ir būtinybės užtikrinti jų veiksmingą naudojimą.

<...>

(23) Nustatydamos konkurencinės ir lyginamosios atrankos procedūrų kriterijus, [NRI] turėtų užtikrinti, kad yra laikomasi [Pagrindų direktyvos] 8 straipsnyje nustatytų tikslų. Todėl ši direktyva nebūtų pažeista, jei, siekiant konkurencijos plėtros ir taikant objektyvius, nediskriminavimo ir proporcingus atrankos kriterijus, tam tikroms įmonėms nebūtų leista dalyvauti konkurencinėje ir lyginamojoje atrankos procedūroje tam tikram radijo dažniui skirti.“

13 Šios direktyvos 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina laisvę teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas laikantis šioje direktyvoje nustatytų sąlygų. Šiuo tikslu valstybės narės nekliudo įmonei teikti elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas, išskyrus atvejus, kai tai būtina dėl [SESV 52 straipsnio 1 dalyje] nurodytų priežasčių.

2. Elektroninių ryšių tinklų ar elektroninių ryšių paslaugų teikimui gali būti taikomas bendrasis leidimas nepažeidžiant specifinių įpareigojimų, nurodytų 6 straipsnio 2 dalyje, ar naudojimo teisių, nurodytų 5 straipsnyje. Galima reikalauti, kad, prieš pradėdama naudotis teisėmis pagal leidimą, įmonė apie tai praneštų, bet negalima reikalauti, kad ji gautų [NRI] atskirą sprendimą ar kitą kokią administracinę aktą. Pranešusi, jei pranešimo reikalaujama, įmonė gali pradėti veiklą laikydamasi prireikus 5, 6 ir 7 straipsnių nuostatų dėl naudojimo teisės.

<...>“

14 Minėtos direktyvos 5 straipsnyje nurodyta:

„1. Valstybės narės sudaro palankesnes sąlygas naudoti radijo dažnius pagal bendrąsias teises. Prireikus valstybės narės gali suteikti individualias naudojimo teises siekdamos:

- išvengti žalingų trukdžių,
- užtikrinti paslaugų techninę kokybę,
- užtikrinti veiksmingą spektro naudojimą,
- pasiekti kitus visuotinės svarbos [bendrojo intereso] tikslus, kuriuos nustatė valstybė narė laikydamasi [Sąjungos] teisės.

2. Tais atvejais, kai radijo dažnių ar numerių naudojimui būtina suteikti individualias naudojimo teises, valstybės narės įmonės prašymu suteikia tokias teises įmonėms, kad jos galėtų teikti tinklus ar paslaugas pagal 3 straipsnyje nurodytas bendrąsias teises pagal šios direktyvos 6, 7 straipsnių ir 11 straipsnio 1 dalies c punkto nuostatas ir pagal kitas taisykles, užtikrinančias tų išteklių veiksmingą naudojimą pagal [Pagrindų direktyvą].

Nepažeidžiant valstybių narių nustatytų konkrečių kriterijų ir procedūrų, pagal kuriuos radijo ir televizijos transliacijų turinio teikėjams suteikiamos radijo dažnių naudojimo teisės, kad pagal [Sąjungos] teisę būtų pasiekti visuotinės svarbos [bendrojo intereso] tikslai, radijo dažnių ir numerių naudojimo teisės suteikiamos laikantis atvirų, objektyvių, skaidrių, nediskriminuojančių ir proporcingų procedūrų, o radijo dažnių atveju laikomasi [Pagrindų direktyvos] 9 straipsnio nuostatų. Reikalavimo taikyti atvirą procedūrą galėtų būti nesilaikoma tais atvejais, kai norint pasiekti visuotinės svarbos [bendrojo intereso] tikslą, kurį nustatė valstybės narės laikydamosi [Sąjungos] teisės, radijo ir televizijos transliacijų turinio teikėjams svarbu suteikti individualias radijo dažnių naudojimo teises.

<...>

4. <...>

Radio dažnių naudojimo teisė konkurencine ir lyginamąja tvarka suteikiama pagal 7 straipsnį.

5. Valstybės narės neriboja suteikiamų naudojimo teisių skaičiaus, išskyrus atvejus, kai tai būtina veiksmingam radio dažnių naudojimui pagal 7 straipsnį užtikrinti.

<...>“

15 Šios direktyvos 7 straipsnyje „Suteikiamų radio dažnių naudojimo teisių skaičiaus ribojimo tvarka“ numatyta:

„1. Jeigu valstybė narė svarsto, ar apriboti išduodamų radio dažnių naudojimo teisių skaičių arba ar pratęsti išduotų teisių galiojimo trukmę pagal sąlygas, kurios skiriasi nuo tokioms teisėms taikomų sąlygų, ji, *inter alia*:

- a) deramai atsižvelgia į poreikį didinti paslaugų gavėjų gaunamą naudą ir skatinti konkurencijos plėtrą;
- b) suteikia visoms suinteresuotoms šalims, įskaitant paslaugų gavėjus ir vartotojus, galimybę pareikšti savo nuomonę dėl apribojimo pagal [Pagrindų direktyvos] 6 straipsnį;
- c) paskelbia sprendimą apriboti naudojimo teisių suteikimą arba naudojimo teisių atnaujinimą, nurodymą priešais;
- d) nustatiusi tvarką paskelbia priimanči paraiškas dėl naudojimo teisės ir
- e) pagrįstais laiko tarpais ar remdamasi pagrįstais suinteresuotų įmonių prašymais persvarsto apribojimą.

2. Kai valstybė narė padaro išvadą, kad galima suteikti daugiau radio dažnių naudojimo teisių, ji tą išvadą paskelbia ir praneša priimanči paraiškas tokioms teisėms gauti.

3. Kai radio dažnių naudojimo teisių suteikimą reikia riboti, valstybės narės tokias teises teikia remdamosi atrankos kriterijais, kurie turi būti objektyvūs, skaidrūs, nediskriminuojantys ir proporcingi. Į tokius kriterijus būtina tinkamai atsižvelgti siekiant [Pagrindų direktyvos] 8 straipsnyje nurodytų tikslų ir laikantis šios direktyvos 9 straipsnyje nurodytų reikalavimų.

4. Kai taikoma konkurencinė ir lyginamoji atrankos procedūra, valstybės narės ilgiausią šešių savaičių laiką, nurodytą 5 straipsnio 3 dalyje, gali pratęsti tiek, kiek reikia užtikrinti, kad tokia procedūra visoms suinteresuotoms šalims būtų sąžininga, pagrįsta, atvira ir skaidri, bet ne ilgiau kaip aštuonis mėnesius.

<...>“

Konkurencijos direktyva

16 Konkurencijos direktyvos 2 straipsnyje dėl išimtinių ir specialiųjų teisių elektroninių ryšių tinklų ir elektroninių ryšių paslaugoms nustatoma:

„1. Valstybės narės neteikia ir toliau netaiko galiojančių išskirtinių arba specialiųjų teisių steigti ir (arba) teikti elektroninių ryšių tinklus arba teikti viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas.

2. Valstybės narės imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad bet kuri įmonė turėtų teisę teikti elektroninių ryšių paslaugas arba steigti, plėtoti ar teikti elektroninių ryšių tinklus.

<...>

4. Valstybės narės užtikrina, kad įmonei duotas bendrasis leidimas teikti elektroninių ryšių paslaugas arba steigti ir (arba) teikti elektroninių ryšių tinklus, taip pat tokio leidimo sąlygos būtų paremtos objektyviais, nediskriminaciniais, proporcingais ir skaidriais kriterijais.

<...>“

17 Šios direktyvos 4 straipsnyje, susijusiame su teisėmis naudotis dažniais, nurodyta:

„Nepažeisdamos specialių valstybės narės priimtų kriterijų ir procedūrų, kurias jos taiko radijo ar televizijos transliuojamo turinio paslaugų teikėjams suteikdamos teises naudoti radijo dažnius ir siekdamas bendrų interesų pagal [Sąjungos] teisę:

- 1) valstybės narės neturėtų suteikti išimtinių ar specialiųjų teisių naudoti radijo dažnius elektroninių ryšių paslaugoms teikti;
- 2) radijo dažnių skyrimas elektroninių ryšių paslaugoms teikti turi remtis objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais.“

Ginčas pagrindinėje byloje ir prejudiciniai klausimai

- 18 Ginčas pagrindinėje byloje kilo dėl naujų skaitmeninių radijo dažnių, kurie atsilaisvino perėjus nuo analoginės prie skaitmeninės televizijos (toliau – perėjimas prie skaitmeninės televizijos), paskirstymo. Skaitmeninė technologija pasižymi efektyvesniu transliavimu nei analoginė technologija, nes, priešingai nei pastaroji, leidžia vienu metu transliuoti kelias programas tuo pačiu radijo dažniu. Taip atsilaisvinę radijo dažniai yra „skaitmeninis dividendas“.
- 19 Perėjimas prie skaitmeninės televizijos Italijoje prasidėjo tuo metu, kai prieš šią valstybę narę nuo 2006 m. vyko procedūra dėl įsipareigojimų neįvykdymo, susijusi su Italijos teisės aktų dėl radijo dažnių televizijos transliacijoms valdymo, perėjimo prie skaitmeninės televizijos ir skaitmeninių radijo dažnių paskirstymo atitiktimi Pagrindų direktyvai, Leidimų direktyvai ir Konkurencijos direktyvai. 2007 m. liepos 19 d. pagrįstoje nuomonėje Europos Komisija iš esmės pažymėjo, jog kadangi pagal tuos Italijos teisės aktus patekti į skaitmeninio radijo ir televizijos rinką buvo leidžiama tik operatoriams, kurie jau transliavo programas naudodami analoginę technologiją, šie teisės aktai sudarė sąlygas šiems operatoriams išvengti konkurencijos. Italijos vyriausybė ėmėsi įvairių priemonių siekdama suderinti minėtus teisės aktus su Sąjungos teise.
- 20 Šioje situacijoje AGCOM priėmė 2009 m. balandžio 7 d. Sprendimą 181/09/CONS, vėliau 2009 m. liepos 7 d. *legge comunitaria* 2008 n. 88 (2008 m. Bendrijos įstatymas Nr. 88) jis buvo pertvarkytas į įstatymą. Šiuo sprendimu AGCOM nustatė kriterijus dėl antžeminių tinklų skaitmeninimo.
- 21 Minėtame sprendime, be kita ko, buvo numatyta skirti 21 nacionalinį tankintuvą; jie sudaro sąlygas įvairius signalus integruoti į bendrą duomenų srautą ir teikti kelias skaitmeninės antžeminės televizijos paslaugas tuo pat metu. Paskirstant šiuos tankintuvus naujiems operatoriams, operatoriams, kurie sukūrė skaitmeninį tinklą, ir operatoriams, kurie jau valdė analoginį tinklą, tankintuvai buvo suskirstyti į tris remiantis skirtingais kriterijais skiriamų tankintuvų grupes. Be to, buvo numatyta, kad pasibaigus konkursui nė vienas operatorius negalės būti gavęs daugiau nei 5 nacionalinius tankintuvus.

- 22 Konkrečiai kalbant, vieninteliai pagrindinėje byloje aptariami dėl skaitmeninio dividendo atsiradę radijo dažniai turėjo būti nemokamai suteikti operatoriams, atitinkantiems sąlygas, nustatytas atrankos konkursui, organizuotam pagal „beauty contest“ modelį.
- 23 Šis „beauty contest“ konkursas iš pradžių vyko dėl 5 tankintuvų, t. y. signalų, kurių kiekvienas gali tuo pat metu teikti kelias antžeminės skaitmeninės televizijos paslaugas. Šie tankintuvai buvo suskirstyti į dvi dalis. Trys A dalies tankintuvai buvo skirti naujiems ir mažiems operatoriams. Jie negalėjo būti suteikti *Radiotelevisione Italiana SpA (RAI)*, *Mediaset* ir *Telecom Italia Media Broadcasting*, tapusiai *Persidera*. B daliai priklausė du tankintuvai, dėl kurių visi galėjo varžytis, nustatant sąlygą, kad RAI ir *Mediaset* galėjo gauti tik vieną tankintuvą.
- 24 „Beauty contest“ taisyklės galutinai buvo patvirtintos 2010 m. rugsėjo 22 d. AGCOM sprendimu 497/10/CONS po to, kai visuomenei buvo leista susipažinti su radijo dažnių paskirstymo planu ir šis planas buvo patvirtintas. Šiame etape prie minėtų penkių tankintuvų, dėl kurių buvo organizuotas „beauty contest“ konkursas, buvo pridėtas C1 tankintuvas.
- 25 2011 m. liepos 8 d. ekonominės plėtros ministras paskelbė priimančią paraišką. *Europa Way* ir *Persidera* buvo leista dalyvauti konkurse. Šios bendrovės buvo vienintelės kandidatės atitinkamai dėl vieno tankintuvo, pažymėtina, kad *Persidera* pateikė paraišką dėl trijų tankintuvų suteikimo.
- 26 2012 m. sausio 20 d. dekretu Ekonominės plėtros ministerija sustabdė „beauty contest“. Šis konkursas galiausiai buvo panaikintas 2012 m. kovo 2 d. *decreto legge n. 16, Disposizioni urgenti in materia di semplificazioni tributarie, di efficientamento e potenziamento delle procedure di accertamento* (Dekretas įstatymas Nr. 16 dėl skubių nuostatų dėl apmokestinimo supaprastinimo, kontrolės procedūrų veiksmingumo didinimo ir griežtinimo), pertvarkyto į 2012 m. balandžio 26 d. Įstatymą Nr. 44 (toliau – Dekretas įstatymas Nr. 16/2012), 3quinquies straipsniu. Taip pat buvo nuspręsta, kad „beauty contest“ pakeičiamas į atlygintą viešą konkursą, grindžiamą aukciono sistema, atsižvelgiant į AGCOM nustatytus prioritetus ir kriterijus, ir kad šiame konkurse dalyvavusiems operatoriams bus atlyginta.
- 27 Po viešų konsultacijų AGCOM priėmė 2013 m. balandžio 11 d. Sprendimą 277/13/CONS, kuriuo nustatytos naujos atrankos procedūros taisyklės. Šiame sprendime AGCOM restruktūrizavo radijo dažnių paskirstymo planą, radijo dažnių, skirtų antžeminės televizijos skaitmeninei transliacijai, skaičių sumažindama nuo 25 iki 22 ir nustatydamą, kad bus paskirstyti 3 tankintuvai. Tik nauji ir maži operatoriai, išskyrus tuos, kurie jau turi mažiausiai tris tankintuvus, galėjo teikti paraiškas dėl šių tankintuvų.
- 28 Siūlymas teikti paraišką buvo paskelbtas 2014 m. vasario 12 d. Nei *Europa Way*, nei *Persidera* naujoje procedūroje nedalyvavo. Remiantis Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiaga, *Persidera* negalėjo joje dalyvauti dėl jau turimų tankintuvų skaičiaus. Vienintelė kandidatė *Cairo Network Srl* laimėjo tankintuvą.
- 29 *Europa Way* ir *Persidera* pateikė ieškinį *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija), ginčydamos „beauty contest“ panaikinimą ir jo pakeitimą atlygintinu konkursu.
- 30 Minėtam teismui atmetus ieškinius 2014 m. rugsėjo 25 d. sprendimais, *Europa Way* ir *Persidera* dėl šių sprendimų pateikė apeliacinius skundus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 31 Tame teisme *Europa Way* tvirtina, kad „beauty contest“ turėjo atsakyti į Komisijos procedūroje dėl išpareigojimų nevykdymo išsakytas abejones ir užtikrinti operatoriams, kuriems nebuvo leista veikti rinkoje dėl Komisijos nustatytų pažeidimų, žalos atlyginimą. Tačiau šis tikslas ir šio sektoriaus atvėrimas konkurencijai nebuvo pasiektas. *Europa Way* taip pat ginčija neatlygintą radijo dažnių skyrimą jau rinkoje veikiantiems operatoriams.

- 32 *Persidera* iš esmės nurodo panašius argumentus. Ji priduria, kad nors su Komisija buvo sutarta organizuoti „beauty contest“, ši institucija nepatvirtino minėto konkurso panaikinimo ir jo pakeitimo į aukcioną.
- 33 Šiomis aplinkybėmis *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar ginčijami teisės aktai ir vėlesni įgyvendinimo aktai pažeidė taisykles, pagal kurias televizijos rinkos reguliavimo funkcijos priskiriamos nepriklausomai administracinės valdžios institucijai (Pagrindų direktyvos 3 ir 8 straipsniai)?
 2. Ar ginčijami teisės aktai ir vėlesni įgyvendinimo aktai pažeidė Leidimų direktyvos 7 straipsnio ir Pagrindų direktyvos 6 straipsnio nuostatas, kuriose numatyta išankstinė sektorių reguliuojančios [NRI] konsultacija?
 3. Ar Europos Sąjungos teisė, konkrečiai SESV 56 straipsnis, Pagrindų direktyvos 9 straipsnis, Leidimų direktyvos 3, 5 ir 7 straipsniai ir Konkurencijos direktyvos 2 ir 4 straipsniai, ir nediskriminavimo, skaidrumo, konkurencijos laisvės, proporcingumo, veiksmingumo ir informacijos pliuralizmo principai draudžia panaikinti „beauty contest“, kuris skaitmeninės televizijos dažnių skyrimo sistemoje buvo pradėtas siekiant kompensuoti neteisėtą operatorių pašalinimą iš rinkos ir leisti jį pateikti smulkiems operatoriams, ir jį pakeisti kita atlygintina konkurso procedūra, kurioje numatytas pareigų, kurių anksčiau nebuvo reikalaujama iš veikiančių operatorių, nustatymas dalyviams, dėl kurių dalyvavimas konkurse tampa brangesnis ir neekonomiškas?
 4. Ar Europos Sąjungos teisė, konkrečiai SESV 56 straipsnis, Pagrindų direktyvos 9 straipsnis, Leidimų direktyvos 3, 5 ir 7 straipsniai ir Konkurencijos direktyvos 2 ir 4 straipsniai, SESV 258 straipsnis, ir nediskriminavimo, skaidrumo, konkurencijos laisvės, proporcingumo, veiksmingumo ir informacijos pliuralizmo principai draudžia pakeisti Dažnių skyrimo planą, sumažinant nacionalinių kanalų skaičių nuo 25 iki 22 (rinkoje veikiantys operatoriai išsaugo tą patį tankintuvų skaičių, kokį jie turi), sumažinant pagal atrankos procedūrą skirtinų [tankintuvų] skaičių iki 3, skiriant dažnius VHF-III diapazone, rizikuojant patirti didelių trikdžių?
 5. Ar teisėtų lūkesčių principas, kaip jį aiškino Teisingumo Teismas, suderinamas su „beauty contest“ panaikinimu, dėl kurio apeliančioms, kurioms jau leista dalyvauti nemokamoje procedūroje, neleidžia būti tikroms, kad su jomis bus sudarytos sutartys dėl kai kurių [tankintuvų]?
 6. Ar Sąjungos teisės nuostatos teisių naudotis dažniais suteikimo srityje (Pagrindų direktyvos 8 ir 9 straipsniai, Leidimų direktyvos 5 ir 7 straipsniai ir Konkurencijos direktyvos 2 ir 4 straipsniai) yra suderinamos su priimta nuostata, kaip antai Dekreto įstatymo Nr. [16/2012] 3quinquies straipsniu, kuris neatitinka radijo ir televizijos rinkos charakteristikų?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumų

- 34 Pirmiausia, kaip teisingai pažymi Italijos vyriausybė ir *Elettronica Industriale*, reikia konstatuoti, jog iš pirmojo, antrojo, penktojo ir šeštojo klausimų turinio matyti, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo nuspręsti dėl nacionalinės priemonės atitikties Sąjungos teisei ar suderinamumo su šia teise.

- 35 Tačiau vykstant pagal SESV 267 straipsnį pradėtam procesui Teisingumo Teismui nepriklauso spręsti dėl nacionalinės teisės nuostatų atitikties ar suderinamumo su Sąjungos teise. Vis dėlto Teisingumo Teismas yra kompetentingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti bet kokią su Sąjungos teise susijusį išaiškinimą, leidžiantį pastarajam įvertinti atitiktį ar suderinamumą, kad galėtų priimti sprendimą savo nagrinėjamoje byloje (žr. šiuo klausimu 2008 m. sausio 31 d. Sprendimo *Centro Europa 7*, C-380/05, EU:C:2008:59, 49 ir 50 punktus ir nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2014 m. liepos 3 d. Nutarties *Talasca*, C-19/14, EU:C:2014:2049, 16 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 36 Taigi šioje byloje Teisingumo Teismas turėtų pateikti tik tokią Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimą, kuris būtų naudingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui įvertinti šią nacionalinių nuostatų atitiktį Sąjungos teisei ar suderinamumą su ja, kad galėtų priimti sprendimą savo nagrinėjamoje byloje (žr. šiuo klausimu 2008 m. sausio 31 d. Sprendimo *Centro Europa 7*, C-380/05, EU:C:2008:59, 51 punktą).
- 37 Kadangi pirmasis, antrasis, penktasis ir šeštasis klausimai susiję su Sąjungos teisės normomis, kurių išaiškinimas gali būti naudingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, šie klausimai yra priimtini.
- 38 Antra, Italijos vyriausybė ir *Elettronica Industriale* ginčija atitinkamai trečiojo, ketvirtojo ir šeštojo, taip pat antrojo–ketvirtojo klausimų priimtinumą dėl neaiškaus pagrindinės bylos faktinių ir teisinių aplinkybių išdėstymo. Italijos vyriausybė iš esmės priduria, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodė priežasčių, pagrindžiančių nuostatų, kurias jis prašo išaiškinti, reikšmę pagrindinei bylai.
- 39 Šiuo aspektu reikia priminti, kad vykdant Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimą, kaip numatyta SESV 267 straipsnyje, norint pateikti Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris būtų naudingas nacionaliniam teismui, reikia, kad tas teismas tiksliai laikytųsi prašymo priimti prejudicinį sprendimą turinio reikalavimų, aiškiai išdėstytų Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnyje, kuris prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui turi būti žinomas (šiuo klausimu žr. 2016 m. liepos 5 d. Sprendimo *Ognyanov*, C-614/14, EU:C:2016:514, 18 ir 19 punktus ir nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2016 m. spalio 27 d. Sprendimo *Audace ir kt.*, C-114/15, EU:C:2016:813, 35 punktą).
- 40 Pirma, reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnio c punktą prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti išdėstytos priežastys, paskatinusios prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantį teismą kelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, ir jo nustatytas ryšys tarp šių nuostatų ir pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų.
- 41 Šiuo atveju reikia pažymėti, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą nėra jokių paaiškinimų dėl SESV 56 ir 258 straipsnių reikšmės sprendžiant ginčą pagrindinėje byloje.
- 42 Kalbant apie SESV 56 straipsnį, iš Teisingumo Teismui pateiktos informacijos matyti, kad visi ginčo pagrindinėje byloje elementai susiję tik su Italijos valstybės vidaus situacija. Taigi SESV 56 straipsnis netaikytinas tokiai situacijai (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Ullens de Schooten*, C-268/15, EU:C:2016:874, 47 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).
- 43 Kalbant apie SESV 258 straipsnį, pakanka pažymėti, kad, kaip savo išvados 36 punkte nurodė generalinė advokatė, tai yra vien procedūrinio pobūdžio nuostata, taikoma Komisijos Teisingumo Teisme pradėtai bylai dėl įsipareigojimų nevykdymo.
- 44 Taigi trečiasis ir ketvirtasis klausimai yra nepriimtini, kiek jais siekiama SESV 56 ir 258 straipsnių išaiškinimo.

- 45 Antra, kaip numatyta Procedūros reglamento 94 straipsnio a punkte, pačiame sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą turi būti bent išdėstyti faktiniai duomenys, kuriais grindžiami klausimai.
- 46 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pagrindinėje byloje turi nuspręsti dėl atrankos, kam skirti skaitmeninius radijo dažnius, procedūros teisėtumo, atsižvelgiant į NBRS nuostatas. Kadangi nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą yra informacijos, reikalingos tam, kad būtų galima suprasti aplinkybes ir šios bylos procesines ir materialines sąlygas, bendras ginčo pagrindinėje byloje kontekstas yra pakankamai aiškus, kad Teisingumo Teismas galėtų nuspręsti dėl šių klausimų esmės.
- 47 Vis dėlto, kaip savo išvados 42 punkte nurodė generalinė advokatė, tam tikruose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimuose išdėstomos faktinės prielaidos, kurios nei pagrįstos, nei paaiškintos prašyme priimti prejudicinį sprendimą, todėl dėl jų Teisingumo Teismas negali priimti sprendimo. Tas pats pasakytina ir apie trečiajame klausime pateiktą nuorodą į „sąlygas [ir] pareigas, kurių anksčiau nebuvo reikalaujama iš veikiančių operatorių“, apie ketvirtajame klausime esančią nuorodą į „dažnių VHF-III diapazone skyrimą, rizikuojant patirti didelius trikdžius“ ir apie šeštajame klausime išdėstytą prielaidą, kad Dekreto įstatymo Nr. 16/2012 3quinquies straipsnis „neatitinka radijo ir televizijos rinkos charakteristikų“.
- 48 Iš to matyti, kad trečiasis ir ketvirtasis klausimai yra nepriimtini šio sprendimo 44 ir 47 punktuose nurodyta apimtimi. Šeštasis klausimas visiškai nepriimtinas.

Dėl esmės

Dėl pirmojo klausimo

- 49 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar Pagrindų direktyvos nuostatos turi būti aiškinamos kaip draudžiančios tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, nacionalinės teisės aktų leidėjui panaikinti radijo dažnių skyrimo konkursą, organizuotą kompetentingos NRI, po to, kai ministerijos sprendimu jis buvo sustabdytas.
- 50 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad pagal Pagrindų direktyvos 3 straipsnio 1 dalį valstybės narės užtikrina, kad visas užduotis, kurios šioje direktyvoje ir specialiosiose direktyvose priskiriamos NRI, vykdytų kompetentinga institucija. Be to, pagal Pagrindų direktyvos 3 straipsnio 2 ir 3 dalis, siejamas su šios direktyvos 11 konstatuojamąja dalimi, valstybės narės turi garantuoti NRI nepriklausomumą ir užtikrinti, kad minėtos NRI vykdytų savo įgaliojimus nešališkai, skaidriai ir tinkamu laiku (žr. šiuo klausimu 2009 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Komisija / Vokietija*, C-424/07, EU:C:2009:749, 54 punktą; 2015 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *KPN*, C-85/14, EU:C:2015:610, 54 punktą ir 2016 m. spalio 19 d. Sprendimo *Ormaetxea Garai ir Lorenzo Almendros*, C-424/15, EU:C:2016:780, 33 punktą).
- 51 Nors pirminės redakcijos Pagrindų direktyvos 3 straipsniu iš esmės buvo siekiama, kaip nustatyta šios direktyvos 11 konstatuojamojoje dalyje, garantuoti NRI nepriklausomumą ir nešališkumą, užtikrinant reguliavimo ir veiklos funkcijų atskyrimą, Sąjungos teisės aktų leidėjas Direktyva 2009/140, kaip nurodyta jos 13 konstatuojamojoje dalyje, siekė sustiprinti NRI nepriklausomumą, kad būtų užtikrintas veiksmingesnis reguliavimo sistemos taikymas, NRI autoritetas ir pagerintas jų sprendimų nuspėjamumas (2016 m. liepos 28 d. Sprendimo *Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni*, C-240/15, EU:C:2016:608, 32 ir 34 punktai ir 2016 m. spalio 19 d. Sprendimo *Ormaetxea Garai ir Lorenzo Almendros*, C-424/15, EU:C:2016:780, 45 punktas).

- 52 Direktyvos 2009/140 13 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad dėl to nacionalinėje teisėje turi būti aiški nuostata, kuria būtų užtikrinta, jog į NRI, atsakingos už *ex ante* rinkos reguliavimą arba ginčų tarp įmonių sprendimą, atliekamas užduotis nebūtų kišamasi iš išorės ar nebūtų daromas politinis spaudimas, dėl kurio būtų pakenkta institucijos sprendimų nepriklausomumui.
- 53 Šis NRI nepriklausomumo ir nešališkumo stiprinimo tikslas įtvirtintas Pagrindų direktyvos 3 straipsnio 3a dalyje (2016 m. spalio 19 d. Sprendimo *Ormaetxea Garai ir Lorenzo Almendros*, C-424/15, EU:C:2016:780, 47 punktą). Pagal šios nuostatos pirmą pastraipą, nepažeidžiant šio straipsnio 4 ir 5 dalyse numatytų konsultavimosi ir bendradarbiavimo su kitomis nacionalinėmis institucijomis atvejų, už *ex ante* rinkos reguliavimą arba įmonių ginčų sprendimą atsakingos NRI, vykdydamos joms pavestas užduotis, turi veikti visiškai nepriklausomai ir nesiekti gauti ir nepriimti jokių kitų institucijų nurodymų. Vis dėlto ši nuostata numato priežiūros pagal nacionalinės konstitucinės teisės nuostatas galimybę ir patikslina, kad tik pagal Pagrindų direktyvos 4 straipsnį įsteigtos apeliacinės institucijos gali sustabdyti arba panaikinti NRI priimtus sprendimus.
- 54 Antra, reikia pažymėti, kad Pagrindų direktyva nustato NRI specialias šios direktyvos 8–13 straipsniuose apibrėžtas reguliavimo užduotis. Pagal minėtos direktyvos 9 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą šios institucijos skirsto elektroninių ryšių paslaugoms naudojamą spektrą ir suteikia bendrąsias arba individualias teises naudoti tokius radijo dažnius.
- 55 Todėl siekiant paskirstyti skaitmeninius radijo dažnius atrankos konkurso, kaip antai pagrindinėje byloje nagrinėjamo „beauty contest“, organizavimas yra NRI tenkančių reguliavimo užduočių įgyvendinimas pagal Pagrindų direktyvą.
- 56 Tokios institucijos nepriklausomumas būtų pažeistas, jei išorės subjektams, pavyzdžiui, ekonominės plėtros ministrui ir Italijos teisės aktų leidėjui pagrindinėje byloje, būtų leista sustabdyti ar net panaikinti vykstantį ir minėtos institucijos organizuotą atrankos, kam skirti radijo dažnius, konkursą kitais atvejais, nei nurodyta Pagrindų direktyvos 3 straipsnio 3a dalies pirmoje pastraipoje.
- 57 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad pagrindinės bylos aplinkybėmis Italijos teisės aktų leidėjas po ekonominės plėtros ministro įsikišo į AGCOM organizuotą atrankos konkursą ir jį panaikino. Akivaizdu, kad nacionalinės teisės aktų leidėjas ir ekonominės plėtros ministras pagrindinėje byloje veikė ne kaip apeliacinės institucijos, kaip jos suprantamos pagal Pagrindų direktyvos 4 straipsnį, t. y. institucijos, kurios pagal minėtos direktyvos 3 straipsnio 3a dalį vienintelės kompetentingos sustabdyti ar panaikinti NRI priimtus sprendimus. Todėl NRI nepriklausomumas neleidžia tokio kišimosi.
- 58 Atsižvelgiant į tai, kas buvo išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad Pagrindų direktyvos 3 straipsnio 3a dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinės teisės aktų leidėjui tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, panaikinti kompetentingos NRI organizuotą atrankos, kam skirti radijo dažnius, konkursą po to, kai jis buvo sustabdytas ministro sprendimu.

Dėl antrojo klausimo

- 59 Kadangi antrasis klausimas susijęs su tais pačiais aktais kaip ir pirmasis klausimas, atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą, į antrąjį klausimą atsakinėti nereikia.

Dėl trečiojo ir ketvirtuojo klausimų

- 60 Savo trečiuoju ir ketvirtuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar Pagrindų direktyvos 9 straipsnis, Leidimų direktyvos 3, 5 ir 7 straipsniai ir Konkurencijos direktyvos 2 ir 4 straipsniai turi būti aiškinami kaip

neleidžiantys, kad neatlygintinas atrankos, kam suteikti radijo dažnius, konkursas, kuris buvo pradėtas siekiant kompensuoti tam tikrų operatorių neteisėtą pašalinimą iš rinkos, būtų pakeistas atlygintina konkurso procedūra, grindžiama radijo dažnių skyrimo planu, kuris buvo pakeistas sumažinant šių dažnių skaičių.

- 61 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal Pagrindų direktyvos 8 straipsnį valstybės narės turi užtikrinti, kad NRI imtųsi visų reikalingų priemonių skatinti elektroninių ryšių tinklų ir elektroninių ryšių paslaugų konkurenciją, užtikrindamos, kad elektroninių ryšių sektoriuje nebūtų konkurencijos iškraipymų ir ribojimo, ir panaikindamos paskutines kliūtis teikti minėtas paslaugas Sąjungos lygiu (2008 m. sausio 31 d. Sprendimo *Centro Europa 7*, C-380/05, EU:C:2008:59, 81 punktas; 2009 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Komisija / Vokietija*, C-424/07, EU:C:2009:749, 92 punktas ir 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *UPC Nederland*, C-518/11, EU:C:2013:709, 50 punktas).
- 62 Pagal šio straipsnio 1 dalį vykdydamos Pagrindų direktyvoje ir, be kita ko, Leidimų direktyvoje nurodytas reguliavimo užduotis NRI turi imtis visų reikiamų priemonių, skirtų minėto straipsnio 2–4 dalyse nurodytiems tikslams pasiekti; šie tikslai yra skatinti konkurenciją elektroninių ryšių tinklų ir elektroninių ryšių paslaugų teikimo srityje, prisidėti prie vidaus rinkos plėtros ir rūpintis Sąjungos piliečių interesais (šiuo klausimu žr. 2014 m. birželio 19 d. Sprendimo *TDC*, C-556/12, EU:C:2014:2009, 39 punktą ir 2016 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Koninklijke KPN ir kt.*, C-28/15, EU:C:2016:692, 46 punktą).
- 63 Pagal Konkurencijos direktyvos 4 straipsnio 2 dalį, Leidimų direktyvos 5 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą bei 7 straipsnio 3 dalį ir Pagrindų direktyvos 9 straipsnio 1 dalį radijo dažnių naudojimo teisės turi būti skiriamos remiantis objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais. Pastaroji sąlyga reiškia, kad šie kriterijai turi būti tinkami iškeltam tikslui pasiekti ir neviršyti to, kas būtina tam tikslui pasiekti (šiuo klausimu žr. 2015 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Komisija / Bulgarija*, C-376/13, nepaskelbtas Rink., EU:C:2015:266, 65 ir 84 punktus).
- 64 Pirmiausia iš šių nuostatų matyti, kad neatlygintinas radijo dažnių suteikimas nėra vienas iš NBRS numatytų principų, kuriais remiantis turi būti organizuojamos atrankos procedūros.
- 65 Priešingai, iš pradžių reikia pažymėti, kad iš Pagrindų direktyvos 21 konstatuojamosios dalies, Leidimų direktyvos 7 straipsnio 4 dalies ir šios direktyvos 23 konstatuojamosios dalies matyti, jog radijo dažnių skyrimo atrankos procedūros gali būti konkurencinio ir palyginamojo pobūdžio. Taigi valstybės narės, nepažeisdamos Pagrindų direktyvoje ir kitose specialiosiose direktyvos nustatytų tikslų ir pareigų, gali laisvai pasirinkti taikyti konkurencinę arba lyginamąją procedūrą – ji gali būti tiek atlygintina, tiek neatlygintina. Tada reikia įvertinti tai, kad atsižvelgiant į būtinybę veiksmingai valdyti radijo dažnius ir į didelę socialinę, kultūrinę ir ekonominę jų vertę, į kuriuos turi atsižvelgti valstybės narės pagal Pagrindų direktyvos 9 straipsnio 1 dalį, ir į radijo dažnių spektro trūkumą, atlygintinas skyrimas gali būti pagrįstas.
- 66 Iš to matyti, kad NBRS nuostatos nedraudžia organizuoti atlygintino atrankos, kam skirti radijo dažnius, konkurso, jei šis konkursas pagrįstas objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais ir atitinka Pagrindų direktyvos 8 straipsnio 2–4 dalyse nustatytus tikslus. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamas atrankos konkursas atitinka šiuos reikalavimus. Vis dėlto Teisingumo Teismas gali jam pateikti visapusišką Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris gali būti naudingas minėtam įvertinimui.
- 67 Pirma, atsižvelgiant į Pagrindų direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nustatytą tikslą skatinti konkurenciją ir į proporcingumo principo reikalavimus, suma už teisės į radijo dažnius suteikimą turi būti tinkama, atspindinti visų pirma radijo dažnių naudojimo vertę, o tai reiškia, kad turi būti atsižvelgta į atitinkamos rinkos ekonominę ir su technologijomis susijusią situaciją (žr. pagal analogiją 2011 m. kovo 10 d. Sprendimo *Telefónica Móviles España*, C-85/10, EU:C:2011:141, 27 ir 28 punktus ir 2013 m. kovo 21 d. Sprendimo *Belgacom ir kt.*, C-375/11, EU:C:2013:185, 50 ir 51 punktus).

- 68 Šiuo klausimu pažymėtina, kad nors aukcionas gali būti tinkamas radijo dažnių vertės nustatymo metodas (žr. šiuo klausimu 2013 m. kovo 21 d. Sprendimo *Belgacom ir kt.*, C-375/11, EU:C:2013:185, 52 punktą), reikia užtikrinti, kad pradinė aukciono kaina nebūtų nustatyta tokio dydžio, kuris kliudytų naujų operatorių patekimui į rinką (žr. šiuo klausimu 2011 m. kovo 10 d. Sprendimo *Telefónica Móviles España*, C-85/10, EU:C:2011:141, 30 punktą). Šis vertinimas ypač aktualus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytu atveju, kai naujų radijo dažnių paskirstymas skirtas neteisėtam operatorių pašalinimui iš rinkos kompensuoti.
- 69 Antra, dėl reikalavimo, kad atrankos konkursas būtų pagrįstas nediskriminaciniais kriterijais, reikia priminti, jog pagal bendrąjį vienodo požiūrio principą reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos – vienodai, jeigu toks vertinimas nėra objektyviai pagrįstas (žr. 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Arcelor Atlantique ir Lorraine ir kt.*, C-127/07, EU:C:2008:728, 23 punktą ir nurodytą jurisprudenciją). Situacijų panašumą reikia vertinti, be kita ko, atsižvelgiant į teisės akto, kuriame atitinkamas skirtumas nustatytas, paskirtį ir tikslą. Be to, taip turi būti atsižvelgta į srities, kuriai tas aktas priklauso, principus ir tikslus (šiuo klausimu žr. 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Arcelor Atlantique ir Lorraine ir kt.*, C-127/07, EU:C:2008:728, 26 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).
- 70 Nagrinėjamu atveju reikia pažymėti, kad Teisingumo Teisme buvo nurodyta, jog skaitmeniniai radijo dažniai neatlygintinai buvo paskirstyti rinkoje veikiantiems operatoriams, siekiant užtikrinti televizijos tęstinumą arba apsaugoti šių operatorių investicijas į skaitmeninę technologiją, o dėl skaitmeninio dividendo radijo dažnių, skirtų visų pirma naujiems ir mažiems operatoriams, buvo organizuotas atlygintinas atrankos konkursas. Vis dėlto, kaip savo išvados 87 punkte nurodė generalinė advokatė, atsižvelgiant į nurodytus tikslus, šių dviejų kategorijų operatorių situacijos iš principo buvo nevienodos, todėl galimas nevienodas požiūris į jas nepažeidžia vienodo požiūrio principo.
- 71 Reikia pažymėti, kad vienodo požiūrio principas, be kita ko, nedraudžia valstybei narei, kuri anksčiau analoginius radijo dažnius suteikė neatlygintinai, dėl skaitmeninių radijo dažnių organizuoti atlygintiną skyrimo konkursą. Iš tikrųjų dėl skirtingos analoginių radijo dažnių ir skaitmeninių radijo dažnių technologijos pagal vienodo požiūrio principą nereikalaujama vienodo požiūrio suteikiant šiuos dažnius.
- 72 Antra, reikia pažymėti, kad kai radijo dažnių naudojimo teisių suteikimą reikia riboti, Leidimų direktyvos 7 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad valstybės narės tokias teises teikia remdamosi atrankos kriterijais, kurie turi būti objektyvūs, skaidrūs, nediskriminaciniai ir proporcingi. Į tokius kriterijus, be kita ko, būtina tinkamai atsižvelgti siekiant Pagrindų direktyvos 8 straipsnyje nurodytų tikslų ir laikantis šios direktyvos 9 straipsnyje nurodytų reikalavimų. Šiuo atžvilgiu iš Leidimų direktyvos 11 konstatuojamosios dalies matyti, kad naudojimo teisės neturėtų būti varžomos, išskyrus atvejus, kai yra neišvengiama dėl radijo dažnių stygiaus ir būtinybės užtikrinti jų veiksmingą naudojimą.
- 73 Iš to matyti, kad NBRS nuostatos iš principo leidžia riboti skirtinų radijo dažnių naudojimo teisių skaičių, kai esama radijo dažnių stygiaus ir siekiama užtikrinti jų veiksmingą naudojimą. Vis dėlto šios nuostatos minėtą ribojimą sieja su sąlyga, kad jis būtų būtinas ir proporcingas, nepažeistų Pagrindų direktyvos 8 straipsnyje nustatytų tikslų, tarp kurių paminėtinas konkurencijos ryšių tinklų teikimo srityje skatinimas, o teisių suteikimas būtų grindžiamas objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais.
- 74 Nagrinėjamu atveju (su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), reikia konstatuoti, jog iš Teisingumo Teismo turimos medžiagos matyti, kad riboti skaitmeninio dividendo radijo dažnių skaičių buvo nuspręsta derinant veiksmus Tarptautinėje telekomunikacijų sąjungoje ir dėl žalingų trikdžių rizikos.
- 75 Kaip savo išvados 95 punkte nurodė generalinė advokatė, tokie vertinimai iš principo gali pagrįsti radijo dažnių skaičiaus ribojimą, jei laikomasi šio sprendimo 73 punkte nurodytų sąlygų.

- 76 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar, kaip Teisingumo Teisme nurodė tam tikri suinteresuotieji asmenys, analoginės televizijos rinkoje jau veikusiems operatoriams buvo sudarytos geresnės sąlygos pereinant prie skaitmeninės televizijos suteikiant jiems daugiau radijo dažnių, nei reikia jų programų tęstinumui užtikrinti, ir ribojant naujiems operatoriams suteiktinų radijo dažnių skaičių.
- 77 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus reikia atsakyti taip: Pagrindų direktyvos 9 straipsnis, Leidimų direktyvos 3, 5 ir 7 straipsniai ir Konkurencijos direktyvos 2 ir 4 straipsniai turi būti aiškinami taip, jog pagal juos nedraudžiama, kad neatlygintinas atrankos, kam suteikti radijo dažnius, konkursas, kuris buvo pradėtas siekiant kompensuoti tam tikrų operatorių neteisėtą pašalinimą iš rinkos, būtų pakeistas atlygintina konkurso procedūra, grindžiama radijo dažnių skyrimo planu, kuris buvo pakeistas sumažinant šių dažnių skaičių, jei naujas atrankos konkursas pagrįstas objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais ir atitinka Pagrindų direktyvos 8 straipsnio 2–4 dalyse nustatytus tikslus. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas reikšmingas aplinkybes, turi patikrinti, ar nustatytos atlygintino atrankos konkurso sąlygos leidžia naujiems subjektams veiksmingai patekti į skaitmeninės televizijos rinką ir ar nėra nepagrįstai palankios analoginės arba skaitmeninės televizijos rinkoje jau veikiantiems operatoriams.

Dėl penktojo klausimo

- 78 Savo penktuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar teisėtų lūkesčių apsaugos principas turi būti aiškinamas kaip draudžiantis panaikinti radijo dažnių skyrimo konkursą tik dėl to, kad operatoriams, kaip antai apeliančioms pagrindinėje byloje, kuriems buvo leista dalyvauti minėtame konkurse ir kuriems kaip vieninteliams dalyviams būtų suteiktos teisės naudoti radijo dažnius skaitmeninės antžeminės radijo ir televizijos transliacijoms, jei konkursas nebūtų buvęs panaikintas.
- 79 Remiantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija teisėtų lūkesčių apsaugos principas yra vienas iš pagrindinių Sąjungos principų (2013 m. kovo 14 d. Sprendimo *Agrargenossenschaft Neuzelle*, C-545/11, EU:C:2013:169, 23 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir jo turi laikytis ne tik Sąjungos institucijos, bet ir valstybės narės, vykdydamos Sąjungos direktyvomis joms suteiktus įgaliojimus (2015 m. liepos 9 d. Sprendimo *Salomie ir Oltean*, C-183/14, EU:C:2015:454, 30 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 80 Teisė remtis šiuo principu taikoma kiekvienam asmeniui, kuriam administracinės valdžios institucija sukėlė pagrįstų lūkesčių, suteikdama konkrečių garantijų (2015 m. liepos 9 d. Sprendimo *Salomie ir Oltean*, C-183/14, EU:C:2015:454, 44 punktas ir nurodyta jurisprudencija). Garantijomis, galinčiomis sukelti tokių lūkesčių, laikoma tiksli, nesąlygiška, nuosekli ir tam teisę turinčių patikimų šaltinių (nesvarbu, kokia forma) pateikta informacija (žr. 2011 m. kovo 17 d. Sprendimo *AJD Tuna*, C-221/09, EU:C:2011:153, 72 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 81 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad apeliančės pagrindinėje byloje dalyvavo „beauty contest“. Jos remiasi tuo, jog būdamos vienintelės pretendentės į kelis tankintuvus, jos tikrai turėjo gauti bent po vieną tankintuvą. Vis dėlto neginčijama, kad per šią procedūrą joms nebuvo suteikta jokio radijo dažnio. Šiuo atveju (su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), reikia pažymėti, kad iš bylos medžiagos negalima daryti išvados, jog joms buvo suteikta konkrečių garantijų dėl nagrinėjamų tankintuvų skyrimo.
- 82 Nesant konkrečių įgaliojimų ir patikimo šaltinio garantijų paprasčiausia aplinkybė, kad operatoriui buvo leista dalyvauti skaitmeninių radijo dažnių skyrimo konkurse, kaip antai pagrindinėje byloje nagrinėjamame „beauty contest“, negali sukelti šiam operatoriui teisėtų lūkesčių. Ši išvada taikytina, net jei minėtas operatorius vienintelis dalyvautų konkurse dėl tankintuvo.

- 83 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į penktą klausimą reikia atsakyti taip: teisėtų lūkesčių apsaugos principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama panaikinti radijo dažnių skyrimo konkurso tik dėl to, kad operatoriams, kaip antai apeliančioms pagrindinėje byloje, kuriems buvo leista dalyvauti minėtame konkurse ir kuriems, kaip vieninteliams dalyviams, būtų suteiktos teisės naudotis radijo dažniais skaitmeninės antžeminės radijo ir televizijos transliacijoms, jei konkursas nebūtų buvęs panaikintas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 84 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva), iš dalies pakeistos 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/140/EB, 3 straipsnio 3a dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinės teisės aktų leidėjui tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, panaikinti kompetentingos nacionalinės reguliavimo institucijos organizuotą atrankos, kam skirti radijo dažnius, konkursą po to, kai jis buvo sustabdytas ministro sprendimu.
2. Direktyvos 2002/21, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/140, 9 straipsnis, 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/20/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų leidimo (Leidimų direktyva), iš dalies pakeistos Direktyva 2009/140, 3, 5 ir 7 straipsniai ir 2002 m. rugsėjo 16 d. Komisijos direktyvos 2002/77/EB dėl konkurencijos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų rinkose 2 ir 4 straipsniai turi būti aiškinami taip, jog pagal juos nedraudžiama, kad neatlygintinas atrankos, kam suteikti radijo dažnius, konkursas, kuris buvo pradėtas siekiant kompensuoti tam tikrų operatorių neteisėtą pašalinimą iš rinkos, būtų pakeistas atlygintina konkurso procedūra, grindžiama radijo dažnių skyrimo planu, kuris buvo pakeistas sumažinant šių dažnių skaičių, jei naujas atrankos konkursas pagrįstas objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais ir atitinka iš dalies pakeistos Direktyvos 2002/21 8 straipsnio 2–4 dalyse nustatytus tikslus. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas, atsižvelgdamas į visas reikšmingas aplinkybes, turi patikrinti, ar nustatytos atlygintino atrankos konkurso sąlygos leidžia naujiems subjektams veiksmingai patekti į skaitmeninės televizijos rinką ir nėra nepagrįstai palankios analoginės arba skaitmeninės televizijos rinkoje jau veikiantiems operatoriams.
3. Teisėtų lūkesčių apsaugos principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama panaikinti radijo dažnių skyrimo konkurso tik dėl to, kad operatoriams, kaip antai apeliančioms pagrindinėje byloje, kuriems buvo leista dalyvauti minėtame konkurse ir kuriems, kaip vieninteliams dalyviams, būtų suteiktos teisės naudotis radijo dažniais skaitmeninės antžeminės radijo ir televizijos transliacijoms, jei konkursas nebūtų buvęs panaikintas.

Parašai.